

Durmuş Hocaoğlu

Batı'da Şiddet, Kan ve Korku Kültürü: VII

Yeniçağ, “Analiz”, 12 Kasım 2006, Pazar., s.12
“Analiz” Sıra No: 467; 2006-129; Kasım-05

YENİÇAĞ

Şiddet ve kan, insanın hayvan tarafının eseridir; ama bir farkla: İnsanın kandan haz duymasına karşılık, hayvan, şiddete ve kana haz için değil, zarûrî ihtiyaçları için yönelir. Söz gelimi, bir kaplan bir ceylanı şiddet ve kan hazzını karşılamak için değil, gıda ihtiyacını karşılamak için parçalar; çünkü ceylan, kaplan için sâdece bir “ögle yemeği”dir, hepsi o kadar. Bu îtibarla şiddet ve kana bir haz menbâi olarak yönelmek, ahlâkî açıdan, insan için hayvânî olmaktadır, hayvan için değil. Çünkü böyle bir fiil kötülüktür; hâlbuki kötülük de tıpkı iyilik gibi insana hastır, hayvana değil. Değil, zîra, iyilik ve kötülük önce “iç dünya”da teşekkül eder, yâni “zihin”de ve dahi, iyilik de kötülük de, bir tercihtir – tabiatıyla “bilinçli” bir tercih. Tercih ise, önce temyizi yâni iyi ile kötüyü ayırdedebilmeyi zarûrî kılar ve sonra da hürriyeti. Yâni, iyilik yapabilmek gibi kötülük yapabilmek de öncelikle zihinde “iyi ve kötü” kavramlarının berrak bir şekilde teşekkül etmesi ve sonra da neyin iyi neyin kötü olduğunu ayırdedebilecek bir zihnî olgunluğa erişilmesi ile kaabildir; tercih bundan sonra gelir ve kişi iyi veya kötü olandan birine yönelir. Şu hâlde öncelikle, bir kavram (concept) – daha yetkin şekliyle “mefhum” (notion) – dünyası gerekli olmaktadır, sonra temyiz, sonra tercih; bu safhada iyilik de kötülük de henüz potens (kuvve) hâldedir; sonra irâdenin devreye girmesiyle bunlardan birisi akt (fiil) hâline dönüşür, yâni, iyi veya kötü olandan birisi tahakkuk eder. Fiile iyi veya kötü denebilmesi için fiilin kendisinin işlenmiş olması yetemez; önceki süreçlerin tamamın birden yaşanması îcap eder. Akıl bâliğ olmamış çocukların ve akıl hastalarının hukuken kâhiller gibi sorumlu addedilmemelerinin sebebi de budur. Aynı şey hayvanlar için de geçerlidir ve hayvan aynı sebepten dolayı iyilik veya kötülük işleyemez.

İmdi; kötülük yapabilmek bir imkândır, bir bilinç ürünüdür, bir tercihtir ve bir hürriyettir de; çünkü tercih yapabilmek, hürriyetin eseridir. Evet: Kötülük yapmak bir hürriyettir, ama bir hak değildir; aksi hâlde kötülük değil, iyilik olması iktizâ ederdi. Bu noktada, her var-olanın ayrıca kazanmak için sây ü gayret göstermesi gerekmeyen en tabîî hakkı olan yaşama hakkına karşı en ağır suç teşkîl eden şiddete ve kana bilinçli bir tercih ürünü olarak, bir haz unsuru olarak teveccüh etmek, hürriyetini bu istikamette tecellî ettirmek, en büyük kötülük olmakla patolojik bir vak'a olmaktadır ki bu haz unsuru cümlesine san'atı da eklemeliyiz. İşte Batı toplumlarının patolojik niteliği burada ortaya çıkmaktadır: Batı'da şiddete ve kana, nasıl ki, dinden siyâsete kadar muhtelif sâhalarda normal ve tabîî bir usûl olarak başvurulmuşsa, sofistike bir kötülük işleme usûlü olan san'ata dönüştürülmesi de Batı'da gerçekleştirilmiştir.

★★★

Burada korku konusuna da tekrar avdet etmek gerekir. Korkuya da şiddet ve kan gibi bir haz unsuru olarak başvurmak dahi aynı derecede patolojik bir vak'adır ve her cemiyette şu veya bu şekilde vardır, hep de var olagelmiştir: Ölülerin geri dönmesi demek olan hortlaklardan her cemiyette korkulması ve bunun bir tür mazoşistik haz unsuruna dönüşmesi gibi. Ancak, Batı söz konusu olunca, korkunun kendisi çok sofistike bir hâle dönüştürülmüş olarak karşımıza çıkmaktadır ve dikkat çekici olan yanı da, bu sofistikasyonun Hristiyanlığın içinde mündemiç olmasıdır.

Korku'nun bir edebiyat ve san'at türü hâline dönüşmesi konusunda hulâsaten şunları söyleyebiliriz: Sofistike bir edebiyat ve san'at ürünü olarak, Hristiyan-Batı kültür ve medeniyet havzasının malıdır; irrasyonel korku kaynaklarından, Korku Mistisizmi'nden beslenir ve en önemli korku unsuru ise, Ölüm ve Şeytan'dır. Bütün bunlar ise "obscure" ve "occult" bir din olan Hristiyanlığın içinde fazlasıyla mevcuttur.

